YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO
27 päivänä maaliskuuta 1980 *

Asiassa 61/79,

jonka Tribunale civile e penale di Milano on saattanut ETY:n perustamissopimuksen 177 artiklan mukaisesti yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi saadakseen ensin mainitussa tuomioistuimessa vireillä olevassa asiassa

Amministrazione delle finanze dello Stato

vastaan

Denkavit italiana Srl

ennakkoratkaisun ETY:n perustamissopimuksen 13 artiklan 2 kohdan ja 92 artiklan tulkinnasta koskien tulleja vaikutukseltaan vastaavina maksuina kannettujen maksujen palautusta,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN,

toimien kokoonpanossa: presidentti H. Kutscher, jaostojen puheenjohtajat A. O'Keeffe ja A. Touffait sekä tuomarit J. Mertens de Wilmars, P. Pescatore, A. J. Mackenzie Stuart, G. Bosco, T. Koopmans ja O. Due,

julkisasiamies: G. Reischl,
kirjaaja: A. Van Houtte,

* Oikeudenkäyntikieli: italia.

on antanut seuraavan

tuomion

1 Tribunale civile e penale di Milano on esittänyt 1.3.1979 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 13.4.1979, ETY:n perustamissopimuksen 177 artiklan nojalla kaksi ennakkoratkaisukysymystä ETY:n perustamissopimuksen 13 artiklan 2 kohdan ja 92 artiklan tulkinnasta koskien maksuvelvollisten oikeutta saada takaisin sellaiset aikaisemmin suorittamansa kansalliset maksut, jotka ovat yhteisön oikeuden vastaisia.

2 Kysymykset ovat seuraavat:

"A) Onko sellaisten maksujen (esillä olevassa asiassa terveystarkastuksesta kannettujen maksujen) palauttaminen, jotka on kannettu tullien muodossa ennen kuin yhteisön toimielimet ovat määritelleet ne vaikutukseltaan tulleja vastaaviksi maksuiksi ja joista aiheutuneet kustannukset on jo aikanaan siirretty maahan tuotujen tuotteiden ostajille, yhteensoveltuva yhteisön oikeussääntöjen kanssa ja erityisesti ETY:n perustamissopimuksen 13 artiklan 2 kohdan ja 92 artiklan tarkoituksen kanssa?

B) Onko yhteisön oikeussääntöjen ja erityisesti ETY:n perustamissopimuksen 13 artiklan 2 kohdan ja 92 artiklan määräysten vastaista, että tulleja vaikutukseltaan vastaavia maksuja koskeva kielto ja niiden poistaminen antaa yksityisille oikeuden vaatia palauttamaan maksut, jotka nämä ovat aiheettomasti suorittaneet valtiolle ja jotka valtio vastaavasti on ilman laillista perustetta kantanut vaikutukseltaan vastaavien maksujen muodossa, sen jälkeen kun kyseiset maksut on yhteisön oikeuden nojalla kielletty mutta ennen kuin yhteisön toimielimet ovat määritelleet ne vaikutukseltaan tulleja vastaaviksi maksuiksi?"

3 Kysymykset esitettiin vuonna 1978 esille tulleessa Denkavit italiana -nimisen yhtiön ja Italian valtiovarainhallinnon välisessä asiassa, joka koski kyseisen yrityksen vuosien 1971 ja 1974 välisenä aikana terveystarkastusmaksuna kansanterveyttä koskevasta lainsäädännöstä 27.7.1934 annetun Testo Unico nro 1265 (*Supplemento ordinario alla Gazzetta Ufficiale*, 9.8.1934, nro 186) 32 pykälän mukaisesti suorittamaa 2 783 140 Italian liiran suuruista maksua.

4 Kysymykset koskevat pääasiallisesti sitä, onko jäsenvaltioilla velvollisuus palauttaa maksuvelvollisen pyynnöstä sellaiset kantamansa kansalliset maksut, joiden on myöhemmin katsottu olevan ristiriidassa yhteisön oikeuden kanssa.

5 Italian hallitus korostaa kirjallisissa huomautuksissaan vakavia taloudellisia haittoja, jotka aiheutuisivat jäsenvaltioille velvollisuudesta palauttaa taloudellisille toimijoille verot ja maksut, jotka on kannettu ja maksettu siinä yhteisessä vakaumuksessa, että ne olivat yhteisön oikeuden mukaisia, kun yhteisöjen tuomioistuimen joskus vuosienkin jälkeen perustamissopimuksen 177 artiklan mukaisesti antama yhteisön oikeuden tulkinta osoittaa kansallisille viranomaisille ja tuomioistuimille, että verot ja maksut olivat yhteisön oikeuden vastaisia, mikä ei ollut ilmeistä, ja kun niiden on tämän tulkinnan vuoksi yhteisön oikeuden ensisijaisuuden perusteella jätettävä soveltamatta kyseisiä kansallisia säännöksiä tai määräyksiä.

6 Edellä esitetty koskee Italian hallituksen mukaan erityisesti suurta määrää rajalla - erityisesti terveystarkastuksista - kannettavia maksuja, joiden perustamissopimuksessa kielletty tulleja vastaava vaikutus ilmeni vasta vähitellen yhteisöjen tuomioistuimen kyseiselle käsitteelle antaman tulkinnan myötä. Komissio on itse todennut, että tarvittiin huomattavasti enemmän aikaa kuin alun perin oli ennakoitu - eli siirtymäkauden loppuun - yli 500 erilaisen maksun käsittelemiseen ja sen ratkaisemiseen, oliko niillä tulleja vastaava vaikutus.

7 Italian hallitus korostaa myös, että jäsenvaltioiden välillä on huomattavia eroja niiden edellytysten suhteen, joilla voidaan toteuttaa toimenpiteitä väärin perustein vaadittujen tai kannettujen maksujen riitauttamiseksi tai aiheettomasti suoritettujen maksujen takaisin saamiseksi. Italian hallituksen mukaan nämä erot ovat sellaiset, että ne vuorostaan johtavat taloudellisille toimijoille haitalliseen "epävakaaseen tilanteeseen", joka täysin vastaa tilannetta, joka oli syntynyt maksujen aiheettomasta kantamisesta.

8 Italian hallitus huomauttaa lopuksi, että taloudelliset toimijat, jotka ovat suorittaneet aiheettomasti kannettuja maksuja, ovat maksujen ominaislaadun perusteella sisällyttäneet ne hintoihinsa siten, että ne jäävät loppujen lopuksi kuluttajien maksettaviksi. Niiden palauttaminen taloudellisille toimijoille johtaisi perusteettoman edun saantiin ja vastaisi tosiasiallisesti vaikutukseltaan tukea.

9 Edellä esitettyjen huomioiden perusteella Italian hallitus päättelee, että on tarpeen tunnustaa yhteisön oikeuden yleinen periaate, jonka mukaan vaikutukseltaan tulleja vastaaviksi katsottuina maksuina kannettujen määrien palautus voidaan sallia ainoastaan sellaisten verojen ja maksujen osalta, jotka on kannettu sen jälkeen, kun yhteisöjen tuomioistuin on antanut päätöksen, jonka mukaan kyseinen maksulaji määritellään vaikutukseltaan vastaavaksi maksuksi. Yhteisöjen tuomioistuin on 8.4.1976 antamassaan tuomiossa (asia 43/75, Defrenne v. Sabena, Kok. 1976, s. 455) todennut tällaisen periaatteen välttämättömyyden; tuomiossa katsottiin, että yksityisen oikeussubjektin oikeus jättää maksamatta vaikutukseltaan vastaava maksu ja velvollisuutensa laiminlyöneen valtion velvollisuus palauttaa maksu sen jälkeen kun se on kannettu, eivät välttämättä vastaa toisiaan.

10 Denkavit italiana sitä vastoin katsoo, että perustamissopimuksen 13 artiklan 2 kohtaan sisältyvän, tulleja vaikutukseltaan vastaavien maksujen kantamista koskevan kiellon välitön oikeusvaikutus merkitsee sitä, että tämä oikeusvaikutus ja siinä yksityisille oikeussubjekteille perustetut oikeudet toteutuvat kyseisessä määräyksessä tarkoitetusta maksujen poistamiselle vahvistettavasta määräajasta alkaen, riippumatta siitä, milloin kyseisen maksun ristiriita yhteisön oikeuden kanssa todetaan tai on todettu tuomioistuimessa, ja riippumatta siitä, onko sen todennut yhteisöjen tuomioistuin perustamissopimuksen 169 artiklan mukaisessa valtion jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevassa menettelyssä vai kansalliset tuomioistuimet sen jälkeen, kun yhteisöjen tuomioistuin on antanut 177 artiklan nojalla ratkaisun kyseessä olevan yhteisön säännöksen tai määräyksen sisällön tulkinnasta.

Denkavit italianan mukaan tämä välitön oikeusvaikutus johtaa vielä kauaskantoisempiin seurauksiin siltä osin, että kaikkien kansallisen oikeuden säännösten ja määräysten, joissa suljetaan pois mahdollisuus tai rajoitetaan mahdollisuutta vedota tuomioistuimessa sellaisenaan sovellettavaan yhteisön oikeuteen perustuviin yksityisten oikeussubjektien oikeuksiin, on katsottava olevan ristiriidassa kyseessä olevan yhteisön säännöksen tai määräyksen kanssa.

11 Esitetyt kysymykset, jotka läheisesti liittyvät toisiinsa, koskevat kahden perustamissopimuksen määräyksen, 13 artiklan 2 kohdan ja 92 artiklan, sisältöä. Kysymyksillä pyritään ratkaisemaan kyseisten määräysten vaikutus yksityisten oikeussubjektien oikeuteen vaatia kansallisten verojen ja maksujen palautusta ja jäsenvaltion vastaavaan velvollisuuteen palauttaa ne, jos kansallisen tuomioistuimen mainitsemat kaksi edellytystä toteutuvat yhdessä tai erikseen, eli a) kun se, että kyseiset kansalliset verot tai maksut ovat vaikutukseltaan tuontitulleja vastaavia maksuja ja siten ristiriidassa 13 artiklan

2 kohdassa määrätyn kiellon kanssa, on todettu siirtymäkauden jälkeen vasta yhteisöjen tuomioistuimen perustamissopimuksen 177 artiklan mukaisesti antaman tulkinnan perusteella, ja b) kun taloudellinen toimija, joka on suorittanut kyseiset maksut, on vyöryttänyt niistä aiheutuneet kustannukset maahan tuotujen tuotteiden ostajien maksettaviksi.

12 Ennen kuin tarkastellaan esitettyihin kysymyksiin annettavaa vastausta, on syytä ottaa huomioon, että yhteisöjen tuomioistuin ei anna ETY:n perustamissopimuksen 177 artiklan nojalla sellaista ratkaisua, että tietty kansallinen vero tai maksu on yhteensoveltumaton yhteisön oikeuden kanssa ja että sitä ei saada kantaa tietyssä yksittäisessä tapauksessa. Kyseisen määräyksen mukaisessa tuomioistuinten välisessä yhteistyössä on kansallisten tuomioistuinten asiana asianosaisten niiden käsiteltäviksi saattamissa asioissa yhteisön oikeuden ensisijaisuuden perussääntöä soveltaen suojella yksityisten oikeuksia, jotka perustamissopimuksen nojalla johtuvat vaikutukseltaan tulleja vastaavia maksuja koskevan kiellon välittömästä oikeusvaikutuksesta. Tämä on otettava huomioon vastattaessa esitettyihin kysymyksiin.

Perustamissopimuksen 13 artiklan 2 kohta

13 Perustamissopimuksen 13 artiklan 2 kohdassa määrätään, että "jäsenvaltioiden väliset, voimassa olevat, tuontitulleja vaikutukseltaan vastaavat maksut poistetaan asteittain siirtymäkauden aikana. Komissio vahvistaa direktiivein poistamisessa noudatettavan aikataulun. Tällöin se pitää lähtökohtanaan 14 artiklan 2 ja 3 kohdan määräyksiä ja 14 artiklan 2 kohdan nojalla annettuja neuvoston direktiivejä".

14 Yhteisöjen tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan, joka ilmaistaan erityisesti sen 19.6.1973 (asia 77/72, Capolongo, Kok. 1973, s. 611), 18.6.1975 (asia 94/74, IGAV, Kok. 1975, s. 699) ja 5.2.1976 (asia 87/75, Bresciani, Kok. 1976, s. 129) antamissa päätöksissä, 13 artiklan 2 kohtaan sisältyy viimeistään siirtymäkauden päätyttyä eli 1.1.1970 alkaen kaikkia vaikutukseltaan tulleja vastaavia maksuja koskeva selvä ja ehdoton kielto kantaa mainittuja maksuja, joten kyseisellä määräyksellä on jo luonteensa puolesta välittömiä oikeusvaikutuksia jäsenvaltioiden ja yksityisten välisissä oikeussuhteissa. Kuten yhteisöjen tuomioistuin on todennut 9.3.1978 antamassaan päätöksessä (asia 106/77, Amministrazione delle Finanze dello Stato v. Simmenthal, Kok. 1978, s. 643), yhteisön oikeussäännöille on annettava täysi vaikutus yhdenmukaisesti kaikissa jäsenvaltioissa niiden voimaantulosta alkaen koko niiden voimassaolon ajan.

15 Perustamissopimuksen 177 artiklassa määrätään, että yhteisöjen tuomioistuimella on toimivalta antaa ennakkoratkaisu erityisesti perustamissopimuksen ja yhteisön toimielinten säädösten tulkinnasta. Tällä toimivallalla pyritään varmistamaan, että yhteisön oikeutta ja erityisesti oikeussääntöjä, joilla on kansallisia tuomioistuimia sitova välitön oikeusvaikutus, tulkitaan ja sovelletaan yhdenmukaisesti.

16 Tulkinnalla, jonka yhteisöjen tuomioistuin 177 artiklassa sille annettua toimivaltaa käyttäen antaa yhteisön oikeussäännölle, selvennetään ja täsmennetään tarvittaessa kyseisen oikeussäännön merkitystä ja ulottuvuutta niin, että yhteisöjen tuomioistuimen tulkinnasta ilmenee, miten tätä oikeussääntöä täytyy tai olisi täytynyt tulkita ja soveltaa sen voimaantulosta lähtien. Tästä seuraa, että tuomioistuimet voivat soveltaa ja niiden täytyy soveltaa näin tulkittua sääntöä myös oikeussuhteisiin, jotka ovat syntyneet ja jotka on perustettu ennen tulkintapyyntöä koskevaa tuomiota, jos edellytykset kyseisen säännön soveltamista koskevan asian saattamiseksi toimivaltaisten tuomioistuinten käsiteltäväksi muuten täyttyvät.

17 Kuten yhteisöjen tuomioistuin on todennut 8.4.1976 antamassaan tuomiossa (asia 43/75, Defrenne v. Sabena, Kok. 1976, s. 455), se voi vain poikkeustapauksissa yhteisön oikeusjärjestykseen kuuluvaa oikeusvarmuuden yleistä periaatetta soveltaen ja ottaen huomioon ne vakavat häiriöt, joita sen antama tuomio voisi aikaisemmin vilpittömässä mielessä perustetuille oikeussuhteille aiheuttaa, rajoittaa asianomaisten henkilöiden mahdollisuutta vedota näin tulkittuun oikeussääntöön näiden oikeussuhteiden riitauttamiseksi.

18 Tällainen rajoitus voidaan kuitenkin tehdä ainoastaan pyydettyä tulkintaratkaisua koskevassa tuomiossa itsessään. Yhteisön oikeuden yhdenmukaisen ja yleisen soveltamisen perusvaatimuksesta johtuu, että yksinomaan yhteisöjen tuomioistuimen asiana on päättää sen antaman tulkinnan ajallisesta rajoittamisesta.

19 Tällaisia rajoituksia varten tarvittavat edellytykset eivät ole täyttyneet, kun kansallisen tuomioistuimen käsiteltäväksi saatettu asia on seuraus vaikutukseltaan tuontitulleja vastaavien kansallisten verojen ja maksujen kantamista koskevasta kiellosta, koska yhteisöjen tuomioistuin oli tunnustanut kyseisen kiellon yleisen merkityksen ja sen ehdottomuuden jo vuodesta 1962, eli ennen siirtymäkauden päättymistä, 14.12.1962 antamassaan tuomiossa (yhdistetyt asiat 2/62 ja 3/62, komissio v. Luxemburgin suurherttuakunta ja Belgian kuningaskunta, Kok. 1962, s. 814). Kyseisessä tuomiossaan yhteisöjen tuomioistuin toteaa, että "tullia vaikutukseltaan vastaavan maksun

käsite, jota ei millään tavalla voida pitää poikkeuksena tullien kieltoa koskevasta yleisestä säännöstä, on päinvastoin sen välttämätön täydennys, jonka vaikutuksesta kielto tulee tehokkaaksi".

20 Samoin yhteisöjen tuomioistuin hylkäsi 16.6.1966 antamassaan tuomiossa (yhdistetyt asiat 52-55/65, Saksan liittotasavalta v. komissio, Kok. 1966, s. 227) väitteen, jonka mukaan hallinnolliset maksut, jotka muodostavat vastasuorituksen erityiselle hallinnolliselle palvelulle, eivät kuuluisi vaikutukseltaan vastaavan maksun käsitteeseen. Yhteisöjen tuomioistuin vahvisti saman tulkinnan 10.12.1968 antamassaan tuomiossa (asia 7/68, komissio v. Italian tasavalta, Kok. 1968, s. 617) italialaisista taideteoksista kannettavien maksujen osalta ja 1.7.1969 antamassaan tuomiossa (asia 24/68, komissio v. Italian tasavalta, Kok. 1969, s. 193) tilastomaksujen osalta. Lisäksi yhteisöjen tuomioistuin päätti samana päivänä antamassaan tuomiossa (yhdistetyt asiat 2/69 ja 3/69, Sociaal Fonds voor de Diamantarbeiders, Kok. 1969, s. 211), että ETY:n perustamissopimuksen 9 ja 12 artiklassa tarkoitettuun vaikutukseltaan vastaavan maksun käsitteeseen kuuluvat taloudelliset rasitukset, jotka eivät ole varsinaisia tulleja ja jotka määrätään rajan ylityksen perusteella yhteisön sisällä liikkuville tavaroille, jollei niitä ole sallittu perustamissopimuksen erityisillä määräyksillä, ilman että olisi tarpeen ottaa huomioon, että kyseisellä maksulla oli sosiaaliturvaan liittyvä tarkoitus.

21 Tästä vakiintuneesta oikeuskäytännöstä johtuen sekä jäsenvaltiot että taloudelliset toimijat, joita asia koskee, olivat jo ennen siirtymäkauden päättymistä, eli ennen kuin kiellolla oli yleinen ja ehdoton oikeusvaikutus ETY:n perustamissopimuksen 13 artiklan 2 kohdan nojalla, riittävän tietoisia kyseisen kiellon laajuudesta, joten sen laajuutta ei ollut tarpeen rajoittaa ainakaan 1.1.1970 jälkeisen ajan osalta.

22 On kuitenkin tärkeää todeta, että kun yhteisön oikeussäännöstä, kuten perustamissopimuksen 13 artiklan 2 kohdasta, seuraa kansallisten verojen ja maksujen kantamista koskeva kielto, jolla on edellä mainittu vaikutus, tällaisen kiellon välittömän oikeusvaikutuksen perusteella yksityisille oikeussubjekteille kuuluvien oikeuksien turvaaminen ei välttämättä edellytä sitä, että olisi olemassa muodollisia ja aineellisia edellytyksiä koskeva yhdenmukainen ja jäsenvaltioille yhteinen oikeussääntö, jota olisi noudatettava kyseisten maksujen riitauttamisen ja takaisinsaamisen osalta.

23 Kansallisten järjestelmien vertailu osoittaa, että lainvastaisesti kannettujen verojen ja maksujen riitauttamiseen tai aiheettomasti maksettujen verojen ja maksujen palauttamiseen liittyvä ongelma ratkaistaan eri tavalla eri jäsenval-

tioissa ja jopa saman jäsenvaltion sisällä kyseessä olevien eri vero- ja maksulajien mukaan. Tietyissä tapauksissa tämän tyyppisiin riitauttamisiin tai vaatimuksiin sovelletaan laissa säädettyjä täsmällisiä muotoa ja määräaikaa koskevia edellytyksiä sekä veroviranomaisille osoitettujen valitusten että tuomioistuinmenettelyjen osalta. Tällaisten oikeussuojakeinojen vuoksi yhteisöjen tuomioistuin katsoi 16.12.1976 antamissaan tuomioissa (asiat 33/76 ja 45/76, Rewe ja Comet, Kok. 1976, s. 1989 ja 2043), että on yhteisön oikeuden mukaista asettaa oikeussuojakeinojen käyttämiselle kohtuulliset määräajat, joilla edistetään sekä asianomaista maksuvelvollista että kyseistä viranomaista suojaavaa oikeusvarmuutta.

24 Muissa tapauksissa aiheettomasti suoritettujen maksujen palauttamista koskevat vaatimukset on saatettava yleisten tuomioistuinten käsiteltäviksi erityisesti perusteettoman edun palautusta koskevien kanteiden muodossa. Kyseiset vaatimukset voidaan esittää eri pituisten määräaikojen kuluessa ja tietyissä tapauksissa yleisten vanhentumisaikojen kuluessa, joten asianomaisille jäsenvaltioille saatetaan esittää huomattavan suuri määrä vaatimuksia, jos tiettyjen kansallisten verotussäännösten ja yhteisön oikeuden vaatimusten välinen ristiriita todetaan.

25 Edellä mainitut asioissa Rewe ja Comet 16.12.1976 annetut tuomiot osoittavat, että perustamissopimuksen 5 artiklaan sisältyvän yhteistyöperiaatteen mukaisesti yhteisön oikeuden säännösten ja määräysten välittömään oikeusvaikutukseen perustuvan yksityisten oikeussubjektien oikeussuojan varmistaminen kuuluu kansallisille tuomioistuimille. Koska yhteisö ei ole antanut säännöksiä perusteettomasti kannettujen sisäisten verojen palauttamisesta, kunkin jäsenvaltion sisäisessä oikeusjärjestyksessä voidaan määrittää toimivaltaiset tuomioistuimet ja antaa menettelysäännöt sellaisia oikeussuojakeinoja varten, joilla pyritään turvaamaan yhteisön oikeuden välittömän oikeusvaikutuksen yksityisille antamien oikeuksien suojeleminen. Tällöin on otettava huomioon, että nämä menettelysäännöt eivät saa olla epäedullisempia kuin ne menettelysäännöt, jotka koskevat samankaltaisia jäsenvaltion sisäiseen oikeuteen perustuvia vaatimuksia, eivätkä ne saa missään tapauksessa olla sellaisia, että käytännössä on mahdotonta käyttää oikeuksia, joita kansalliset tuomioistuimet ovat velvolliset suojelemaan.

26 Tältä osin on syytä täsmentää, että yhteisön oikeusjärjestyksessä vahvistettujen asiaa koskevien oikeuksien suojeleminen ei edellytä aiheettomasti kannettujen maksujen palauttamista sellaisilla edellytyksillä, joista seuraisi oikeudenomistajille perusteetonta etua. Mikään ei näin ollen yhteisön oikeuden kannalta estä kansallisia tuomioistuimia ottamasta huomioon kansallisen

oikeutensa mukaisesti, että aiheettomasti kannetut maksut on voitu sisällyttää maksuvelvollisen yrityksen hintoihin ja vyöryttää ostajien maksettaviksi.

27 Italian hallitus kiinnitti huomiota lain mukaisiin rajoituksiin, jotka väärin perustein kannettujen verojen ja maksujen riitauttamista tai niiden takaisinsaamisen vaatimista koskevan oikeuden käytön mahdollisuudelle voidaan asettaa, sekä kansallisissa lainsäädännöissä tältä osin tehtävään eroon veron maksusta kieltäytymiseen tai niiden kantamisen riitauttamiseen liittyvien edellytysten ja aikaisemmin jo maksettujen verojen takaisinsaamiseen liittyvien edellytysten välillä. Kansallisten verojen ja maksujen ollessa kyseessä ja yhteisön oikeuden nykyisessä kehitysvaiheessa nämä seikat on kuitenkin otettava huomioon kansallisessa lainsäädännössä edellä mainittuja rajoituksia noudattaen.

28 Näin ollen 13 artiklan 2 kohdan tulkintaa koskeviin kysymyksiin on vastattava, että

a) perustamissopimuksen 13 artiklan 2 kohdan välittömän oikeusvaikutuksen perusteella voidaan siirtymäkauden jälkeen riitauttaa jäsenvaltioiden viranomaisissa ja tuomioistuimissa vaikutukseltaan tulleja vastaavien verojen ja maksujen kantaminen ja vaatia tällaisten verojen ja maksujen palauttamista, vaikka nämä vaatimukset koskisivat ajanjaksoa, joka edeltää yhteisöjen tuomioistuimen perustamissopimuksen 177 artiklan mukaisesti antamaa tulkintaa, jonka perusteella kyseiset verot ja maksut on katsottava perustamissopimuksen vastaisiksi;

b) on kuitenkin kunkin jäsenvaltion oikeusjärjestyksen asia määritellä, millä edellytyksillä maksuvelvolliset voivat riitauttaa kyseiset maksut tai vaatia niiden palautusta edellyttäen, että nämä edellytykset eivät ole epäedullisemmat kuin vastaavaa kansallista vaatimusta koskevat edellytykset ja että ne eivät saa tehdä yhteisön oikeusjärjestyksessä perustettujen oikeuksien käyttöä käytännössä mahdottomaksi;

c) mikään ei yhteisön oikeuden kannalta estä kansallisia tuomioistuimia ottamasta huomioon kansallisen oikeutensa mukaisesti, että perusteettomat verot tai maksut on voitu sisällyttää maksuvelvollisen yrityksen hintoihin ja siten vyöryttää ostajien maksettaviksi.

Perustamissopimuksen 92 artikla

29 Perustamissopimuksen 92 artiklan osalta kansallinen tuomioistuin pyytää yhteisöjen tuomioistuinta pääasiallisesti ratkaisemaan, eikö sitä seikkaa, että taloudelliset toimijat saavat takaisin tämän tuomioistuimen määrittämin edellytyksin aiheettomasti kannetut kansalliset maksut, ole pidettävä perustamissopimuksen 92 artiklan mukaisena tukena ja siten yhteisön oikeuden vastaisena.

30 Perustamissopimuksen 92 artiklan 1 kohdan mukaan "jäsenvaltion myöntämä taikka valtion varoista muodossa tai toisessa myönnetty tuki, joka vääristää tai uhkaa vääristää kilpailua suosimalla jotakin yritystä tai tuotannonalaa, ei sovellu yhteismarkkinoille, siltä osin kuin se vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan".

31 Tämä määräys koskee siten jäsenvaltioiden päätöksiä, joiden avulla ne pyrkivät omiin taloudellisiin ja sosiaalisiin tavoitteisiinsa, kun ne yksipuolisilla ja itsenäisillä päätöksillä antavat yritysten ja muiden oikeussubjektien käyttöön varoja tai tarjoavat niille etuja, joilla on tarkoitus edistää haluttujen taloudellisten ja sosiaalisten tavoitteiden toteuttamista. Kyseistä määräystä ei sovelleta maksujen suorittamista tai palauttamista koskevaan velvoitteeseen, joka on syntynyt sen perusteella, että kyseisten maksujen maksaja ei ollut velvollinen suorittamaan niitä. Tästä seuraa, että kansallinen verojärjestelmä, jonka mukaan verovelvollinen saa riitauttaa veron tai maksun tai vaatia sen palautusta, ei ole perustamissopimuksen 92 artiklassa tarkoitettua tukea. Tämän edellytyksen perusteella veron takaisin saamisen mahdollisuus tai mahdottomuus johtuu itse asiassa aiheettomien suoritusten takaisin saamista erityisesti verotuksen alalla koskevan kansallisen lainsäädännön erityispiirteistä.

32 Perustamissopimuksen 92 artiklan tulkintaa koskeviin kysymyksiin on siten vastattava, että jäsenvaltion viranomaisten velvollisuus palauttaa kansallisen lainsäädännön mukaisesti sitä pyytäville maksuvelvollisille veroja tai maksuja, jotka ovat aiheettomia, koska ne ovat yhteisön oikeuden vastaisia, ei ole ETY:n perustamissopimuksen 92 artiklassa tarkoitettua tukea.

Oikeudenkäyntikulut

33 Yhteisöjen tuomioistuimelle huomautuksensa esittäneille Tanskan ja Italian hallituksille sekä Euroopan yhteisöjen komissiolle aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja ei voida määrätä korvattaviksi. Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN

on ratkaissut Tribunale civile e penale di Milanon 1.3.1979 tekemällään päätöksellä, joka on kirjattu saapuneeksi yhteisöjen tuomioistuimeen 13.4.1979, esittämät kysymykset seuraavasti:

1.a) **ETY:n perustamissopimuksen 13 artiklan 2 kohdan välittömän oikeusvaikutuksen perusteella voidaan siirtymäkauden jälkeen riitauttaa jäsenvaltioiden viranomaisissa ja tuomioistuimissa vaikutukseltaan tulleja vastaavien verojen ja maksujen kantaminen ja vaatia tällaisten verojen ja maksujen palauttamista, vaikka nämä vaatimukset koskisivat ajanjaksoa, joka edeltää yhteisöjen tuomioistuimen perustamissopimuksen 177 artiklan mukaisesti antamaa tulkintaa, jonka perusteella kyseiset verot ja maksut on katsottava perustamissopimuksen vastaisiksi;**

b) **Kunkin jäsenvaltion oikeusjärjestyksen asia on määritellä, millä edellytyksillä maksuvelvolliset voivat riitauttaa kyseiset maksut tai vaatia niiden palautusta edellyttäen, että nämä edellytykset eivät ole epäedullisemmat kuin vastaavaa kansallista vaatimusta koskevat edellytykset ja että ne eivät saa tehdä yhteisön oikeusjärjestyksessä perustettujen oikeuksien käyttöä käytännössä mahdottomaksi;**

c) **Yhteisön oikeuden kannalta mikään ei estä kansallisia tuomioistuimia ottamasta huomioon kansallisen oikeutensa mukaisesti, että perusteettomat verot tai maksut on voitu sisällyttää maksuvelvollisen yrityksen hintoihin ja siten vyöryttää ostajien maksettaviksi.**

2. **Jäsenvaltion viranomaisten velvollisuus palauttaa kansallisen lainsäädännön mukaisesti sitä pyytäville maksuvelvollisille veroja tai maksuja, jotka ovat aiheettomia, koska ne ovat yhteisön oikeuden vastaisia, ei ole ETY:n perustamissopimuksen 92 artiklassa tarkoitettua tukea.**

Kutscher O'Keeffe Touffait Mertens de Wilmars Pescatore

Mackenzie Stuart Bosco Koopmans Due

Julistettiin Luxemburgissa 27 päivänä maaliskuuta 1980.

A. Van Houtte
kirjaaja

H. Kutscher
presidentti